

บทที่ 2

ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การกำหนดราคาขาย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541) ได้กล่าวถึงการกำหนดราคาขายว่า ขั้นตอนในการกำหนดราคาขายมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ หรือการวิเคราะห์สถานการณ์

ขั้นที่ 2 การเลือกวัตถุประสงค์ในการตั้งราคา

ขั้นที่ 3 การคาดคะเนปริมาณความต้องการซื้อสินค้า

ขั้นที่ 4 การคะเนต้นทุน

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ต้นทุน ราคาและผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง

ขั้นที่ 6 เลือกวิธีการตั้งราคา

6.1 การตั้งราคาโดยมุ่งที่ต้นทุน

1. การตั้งราคาโดยบวกเพิ่มจากต้นทุนเฉลี่ย
2. การตั้งราคาโดยบวกเพิ่มจากต้นทุนผันแปรเฉลี่ยหรือต้นทุนที่เพิ่มขึ้น
3. การตั้งราคาเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากเงินลงทุนตามเป้าหมาย
4. การตั้งราคาโดยการบวกเพิ่มเข้าไปในราคาขาย
5. การบวกเพิ่มแบบลูกโซ่

6.2 การตั้งราคาโดยมุ่งที่อุปสงค์

1. อุปสงค์ยืดหยุ่นมาก
2. อุปสงค์ยืดหยุ่นน้อย

6.3 การตั้งราคาโดยมุ่งที่การแข่งขัน

ขั้นที่ 7 การตัดสินใจเลือกราคาขั้นสุดท้าย

ขั้นที่ 8 การกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ด้านราคา

สารสนเทศเพื่อกำหนดราคามีดังนี้

ด้านการตลาด

1. ราคาสินค้าของกลุ่มแข่งขัน
2. นโยบายการตลาดของกลุ่มแข่งขัน
3. ความต้องการสินค้าในท้องตลาด
4. งบประมาณด้านการตลาด

ด้านการเงิน

1. สภาพทางธุรกิจ
2. สภาพทางการเงิน

ด้านการผลิต

1. กำลังการผลิต
2. ปริมาณวัตถุดิบ
3. ปริมาณสินค้าสำเร็จรูป

ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลของตัวแบบสำหรับกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสมที่สุด โดยกำหนดราคาสินค้าหลายราคาไว้ก่อน แล้วป้อนให้แก่ตัวแบบเพื่อทำการประเมินผลราคาสินค้าแต่ละราคาที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงเลือกราคาสินค้าที่เหมาะสมที่สุด ความหมายของราคาสินค้าที่เหมาะสมที่สุดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่าต้องการอะไร ต้องการกำไรสูงสุดหรือส่วนแบ่งตลาดสูงสุด

วิธีการตั้งราคาสามารถจำแนกได้ดังนี้

วิธีการตั้งราคามีด้วยกันมากมายหลายวิธี ในที่นี้จะมีการจัดประเภทวิธีการตั้งราคาจาก 3 หลักเกณฑ์ด้วยกัน คือ การตั้งราคาอาจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันจากวิธีต่าง ๆ ปัจจัยสำคัญที่ใช้พิจารณาในการตั้งราคา คือ (1) ต้นทุน ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำในการกำหนดราคาทำให้เกิดวิธีการตั้งราคาโดยมุ่งที่ต้นทุน (2) ราคาของกลุ่มแข่งขันและราคาขายสินค้าทดแทน ทำให้เกิดวิธีการตั้งราคาโดยมุ่งที่การแข่งขัน (3) การประเมินลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ของลูกค้าใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดราคา ทำให้เกิดวิธีการตั้งราคาโดยมุ่งที่ตีตลาด สามารถแบ่งประเภทการตั้งราคาได้ดังนี้

1. วิธีการตั้งราคาโดยมุ่งที่ต้นทุน
  - 1.1 วิธีการตั้งราคาโดยบวกเพิ่มจากต้นทุนเฉลี่ย
  - 1.2 วิธีการตั้งราคาโดยบวกเพิ่มจากต้นทุนผันแปรเฉลี่ย

- 1.3 วิธีการตั้งราคาเพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากเงินลงทุนตามเป้าหมาย
- 1.4 วิธีบวกเพิ่มจากราคาขาย
- 1.5 วิธีบวกเพิ่มแบบลูกโซ่
2. วิธีการตั้งราคาโดยมุ่งที่คุณค่าการรับรู้
  - 2.1 การตั้งราคาโดยมุ่งที่คุณค่าการรับรู้
  - 2.2 วิธีการตั้งราคาโดยพิจารณาจากความยืดหยุ่นของดีมานด์ต่อราคา
  - 2.3 การตั้งราคาโดยใช้จุดคุ้มทุน
3. การตั้งราคาโดยมุ่งความสำคัญที่การแข่งขัน
  - 3.1 การตั้งราคาให้เท่ากับคู่แข่งหรือการตั้งราคาเพื่อเผชิญกับการแข่งขัน
  - 3.2 การตั้งราคาให้สูงกว่าคู่แข่ง
  - 3.3 การตั้งราคาแบบประมูล

ศศิวิมล มีอำพล (2543) ได้กล่าวถึงการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ว่า โดยส่วนมากมักนิยมกำหนดราคาโดยใช้ต้นทุนเป็นฐาน ซึ่งจะใช้ราคาต้นทุนแล้วปรับเพิ่มขึ้น โดยกำหนดจากส่วนเพิ่มที่ต้องการ

2. การตัดสินใจเพิ่มกำลังการผลิต

วันชัย ริจิรวนิช และสุทัศน์ รัตนเกื้อกังวาน (2540) ได้กล่าวว่าการจะดำเนินการเพิ่มกำลังการผลิตหรือไม่ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้ คือ ต้นทุนที่ต้องลงทุนเพิ่ม ความเพียงพอของทรัพยากรการผลิต สภาพคล่อง กำไรหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้น และการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน

3. การตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์

เสนาะ ตียวาว (2538) ได้กล่าวถึงหลักในการพิจารณายกเลิกผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์ที่ยกเลิกต้องมีส่วนเกินติดลบ
2. การยกเลิคนั้นต้องไม่มีผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์อื่น
3. การยกเลิคนั้นต้องไม่ทำให้ชื่อเสียงของบริษัทตกต่ำ

วัลลภ พิเชษฐกุล (2542) ได้กล่าวว่าการตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์ไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะการยกเลิกผลิตภัณฑ์มีผลกระทบต่อผลิตภัณฑ์อื่นด้วย ดังนั้นการยกเลิกผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ด้านต้นทุน หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์เป็นการนำเอาแนวคิดต้นทุนส่วนแตกต่าง หรือแนวคิดต้นทุนรวมมาตัดสินใจ โดยเลือกทางเลือกที่ทำให้กำไรรวมสูงสุด

2. ความสัมพันธ์ด้านอุปสงค์หรือการตลาด สำหรับสินค้าที่มีความสัมพันธ์ลักษณะใช้ทดแทนกัน หรือใช้ร่วมกัน ผู้บริหารต้องนำเอาผลที่ทำให้ขายผลิตภัณฑ์อื่นได้มากขึ้น หรือน้อยลงมาถ่วงน้ำหนักเป็นผลดี ผลเสียของการตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์นั้น

ศศิวิมล มีอำพล (2543) ได้กล่าวว่าในการตัดสินใจยกเลิกผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องคำนึงว่าจะเพิ่มกำไรสุทธิให้แก่กิจการหรือไม่ ซึ่งสามารถนำการวิเคราะห์ส่วนต่างมาพิจารณาได้ บางผลิตภัณฑ์ดำเนินงานแล้วผลการดำเนินงานขาดทุนในระยะสั้นกิจการยังควรดำเนินการต่อไปเมื่อพิจารณาแล้วผลิตภัณฑ์นั้นยังมีกำไรส่วนเกินอยู่ ถึงแม้ว่ากำไรส่วนเกินนั้นไม่สามารถชดเชยต้นทุนคงที่ก็ตาม แต่ในระยะยาวกิจการก็ต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายเพื่อเพิ่มกำไรส่วนเกินให้สามารถชดเชยต้นทุนคงที่ทั้งหมด เช่น เพิ่มยอดขาย ลดต้นทุนบางกรณี เป็นต้น

4. การตัดสินใจออกผลิตภัณฑ์ใหม่

สมภพ เจริญกุล (2525) ได้กล่าวถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ว่า การวิเคราะห์จุดคุ้มทุนมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ทางธุรกิจ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยพยายามจะวิเคราะห์ให้ได้ก่อนลงทุนผลิตสินค้าว่าจะคุ้มหรือไม่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ตัดสินใจทางการตลาดต้องทำการพยากรณ์การขาย หรือประมาณการยอดขาย และ ประมาณการต้นทุนการผลิต ที่จะเกิดขึ้นในระยะเวลาข้างหน้าให้ได้ก่อนข้างจะเที่ยงตรงเสียก่อน และหลังจากนั้นจึงจะทำการประมาณการกำไรขาดทุน

5. การตัดสินใจรับคำสั่งซื้อพิเศษ

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2535) ได้กล่าวว่าโดยทั่วไปการยอมรับคำสั่งซื้อพิเศษหรือไม่จะขึ้นอยู่กับ

1. รายได้ส่วนเพิ่มมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มของใบสั่งซื้อพิเศษนั้น
2. การมีเครื่องมืออุปกรณ์และกำลังการผลิตที่ว่างเปล่าจากกำลังการผลิตปกติ และไม่สามารถนำไปหาผลประโยชน์ในทางอื่นได้มากกว่าการรับคำสั่งซื้อพิเศษนั้น
3. การผลิตและจำหน่ายให้ตามคำสั่งซื้อพิเศษนั้น จะต้องไม่มีผลกระทบต่อส่วนแบ่งตลาดในสินค้าปกติของกิจการ

หลักเกณฑ์การพิจารณาข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญที่กิจการต้องทำการพิจารณาให้ถูกต้อง ทั้งนี้ เพราะการยอมรับคำสั่งซื้อพิเศษที่มีราคาต่ำกว่าปกติมาก อาจจะทำให้เกิดการแข่งขันด้านราคาสินค้า ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดนโยบาย ด้านราคาสินค้าของกิจการทั้งในระยะสั้น และระยะยาวได้

ศศิวิมล มีอำพล (2543) กล่าวว่า การพิจารณาการรับคำสั่งซื้อพิเศษนั้น ต้องพิจารณาว่าต้องไม่กระทบกระเทือนกำลังการผลิตปกติ และยอดขายปกติของกิจการ นอกจากนี้ต้องคำนึงเสมอว่าในการรับคำสั่งซื้อพิเศษนี้ต้องไม่เกินจากกำลังการผลิตปกติของกิจการ มิฉะนั้นต้นทุนผลิตภัณฑ์จะเปลี่ยนแปลงไป

6. การตัดสินใจผลิตเองหรือซื้อจากบุคคลภายนอก

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2535) กล่าวว่า การพิจารณาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจในปัญหาเกี่ยวกับการผลิตเอง หรือซื้อจากบุคคลภายนอก นอกจากจะพิจารณาถึงต้นทุนส่วนเพิ่มที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าค่าซื้อที่จ่ายให้แก่ผู้จำหน่ายภายนอกแล้วยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ความชำนาญและประสบการณ์ในการผลิต คุณภาพของชิ้นส่วน ความสามารถในการจัดส่งได้ทัน ความต้องการของกิจการ ความสามารถในการผลิตชิ้นส่วนได้ทันความต้องการ ความสามารถในการผลิตชิ้นส่วนใหญ่แก่กิจการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การเปลี่ยนแปลงทางด้านราคา และ การผูกขาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นต้น

นอกจากนี้ต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการซ่อมแซม การลงทุนเพิ่มในอนาคต ก็ควรนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ทางเลือกในการผลิตชิ้นส่วนเอง เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารจะได้มีความถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

7. การตัดสินใจกำหนดจำนวนสินค้าคงเหลือ

วรานี เวสสุนทรเทพ และณัฐธิดา ศรีमुख (2542) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่กำหนดจำนวนสินค้าคงเหลือมีดังนี้

1. ระดับการจำหน่ายธุรกิจแต่ละธุรกิจมีระดับการจำหน่ายสินค้าต่างกัน ขนาดของสินค้าคงเหลือย่อมต่างกัน โดยที่หากสินค้ามีการจำหน่ายสูง ระดับของสินค้า ระดับของสินค้าคงเหลือย่อมสูงกว่าสินค้าที่มีระดับการจำหน่ายต่ำ ไม่เช่นนั้นแล้ว อาจเกิดสินค้าขาดมือไม่เพียงพอต่อการจำหน่ายได้

2. ระยะเวลาในการผลิต หรือในการสั่งซื้อระยะเวลาที่ใช้ในการผลิต หรือระยะเวลาที่ใช้ในการสั่งซื้อก็มีผลกระทบต่อข้อกำหนดสินค้าคงเหลือ หากสินค้าชนิดนั้น ใช้เวลาในการ

ผลิตมาก หรือใช้เวลาในการสั่งซื้อมาก ย่อมจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์สินค้าคงเหลือในปริมาณสูง ในทางตรงกันข้าม หากสินค้านั้นใช้เวลาในการผลิตน้อย หรือใช้เวลาในการสั่งซื้อน้อย ความจำเป็นในการเก็บสินค้าคงเหลือไว้ ก็จะน้อยตามไปด้วย

3. ความคงทนของสินค้า ความคงทนของสินค้า หรือลักษณะของสินค้าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับสินค้าคงเหลือ หากสินค้าเป็นสินค้าที่มีความคงทนสูง ย่อมสามารถเก็บรักษาได้ในปริมาณที่สูงกว่า สินค้าที่มีระดับความคงทนต่ำ เช่น สินค้าทางการเกษตร หรือสินค้าตามสมัยนิยม เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ซึ่งมีการล้าสมัยอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การเก็บสินค้าประเภทนี้ไว้ในปริมาณสูงย่อมเกิดความเสี่ยงจากการล้าสมัยได้

การลงทุนในสินค้าคงเหลือของธุรกิจมีจำนวนไม่เท่ากัน การควบคุมสินค้าคงเหลือให้มีประสิทธิภาพควรจะมีอยู่ในระดับที่เหมาะสม ย่อมทำให้ธุรกิจมีความคล่องตัว ถ้ามีสินค้าคงเหลือมากเกินไป ก็จะเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ดังนั้นธุรกิจควรมีการบริหารสินค้าคงเหลือที่เหมาะสม เพื่อให้เสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด

กิจการควรมีหลักเกณฑ์ในการบริหารสินค้าคงเหลือ ดังนี้

1. ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัดทางเศรษฐกิจ (Economic Ordering Quantity Model หรือ EOQ Model) ซึ่งต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อ และค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา
2. จุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point)
3. สินค้าที่มีไว้เผื่อขาด (Safety Stock)

ผู้ใช้งบการเงินและความต้องการข้อมูล

สมาคมบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ออกมาตรฐานการบัญชีเรื่องแม่บทการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งบการเงินและความต้องการข้อมูลดังนี้

1. ผู้ใช้งบการเงินประกอบด้วย ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้าและเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาลและหน่วยงานราชการ สาธารณะชน
2. กบการเงินไม่อาจตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้ใช้งบการเงินได้ทุกกลุ่ม
3. การรายงานข้อมูลเพิ่มเติมกิจการสามารถกำหนดรูปแบบ และเนื้อหาเพื่อช่วยในการวางแผน ตัดสินใจและควบคุมภายในกิจการเอง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ธาริณี พงศ์สุพัฒน์ (2542) ได้กล่าวถึงลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลบัญชีที่ทำให้ข้อมูลมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ข้อมูลมี 4 ประการ คือ

1. เข้าใจได้ ภายใต้อธิบายสมมติว่าผู้ใช้ข้อมูลบัญชีมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการบัญชีตามสมควร
2. เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ต้องเป็นข้อมูลที่ใช้ข้อมูลบัญชีสามารถประเมินเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบันและอนาคต
3. เชื่อถือได้ คือ ปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญ และความลำเอียง มีความเป็นกลาง มีความระมัดระวัง และมีความครบถ้วน
4. เปรียบเทียบกันได้ ในรอบระยะเวลาต่างกันเพื่อคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของกิจการ

ข้อจำกัดสำหรับข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและความเชื่อถือได้

1. ทันต่อเวลา การรายงานข้อมูลล่าช้าอาจทำให้ข้อมูลสูญเสียความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเสนอรายงานให้ทันเวลาอาจทำให้ความเชื่อถือได้ลดลง การหาความสัมพันธ์ระหว่างความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และความเชื่อถือได้ของข้อมูลต้องพิจารณาถึงความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก
2. ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป หากพบว่าต้องใช้ความพยายามและเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาข้อมูลสูง แต่ประโยชน์ที่ผู้ใช้ข้อมูลจะได้รับจากข้อมูลนั้นมีมากกว่า นักบัญชีก็ควรจัดหาข้อมูลดังกล่าวเพื่อสนองความต้องการผู้ใช้ข้อมูล
3. ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ
4. การแสดงข้อมูลที่ถูกต้องตามควร การนำลักษณะเชิงคุณภาพ และมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมมาใช้ปฏิบัติจะส่งผลให้ข้อมูลบัญชีถูกต้องและยุติธรรม

สมชาย สุภัทรกุล (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน : ประโยชน์และการประเมินคุณภาพ พบว่า การเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพนั้นจะมีประโยชน์ทั้งต่อผู้ใช้งบการเงิน (ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงนักลงทุน นักการตลาดและนักวิเคราะห์การเงินเป็นสำคัญ) และต่อบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลด้วย ซึ่งการที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลอย่างมีคุณภาพ ทั้งในเชิงปริมาณ ความน่าเชื่อถือ และความทันเวลาของข้อมูล ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของรายงานประจำปี รายงานไตรมาส หรือข้อมูลเผยแพร่อื่น ๆ และนักลงทุนสัมพันธ์ รวมทั้งการตอบคำถามต่าง ๆ ของนักวิเคราะห์ใน

ระหว่างการเข้าเยี่ยมชมบริษัทและการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ย่อมเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน นักการตลาดและนักวิเคราะห์การเงินทั้งสิ้น

Lang and Lundholm (1996) พบว่าเมื่อบริษัทเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพสูงซึ่งครอบคลุมถึงปริมาณ ความน่าเชื่อถือ และความทันเวลาของข้อมูลจะทำให้

1. นักวิเคราะห์การเงินที่ติดตามหรือสนใจที่จะทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอรายงานการวิเคราะห์ต่อนักลงทุนมีจำนวนเพิ่มขึ้น
2. ผลการดำเนินงานของบริษัทซึ่งพยากรณ์โดยนักวิเคราะห์การเงินมีความถูกต้องมากขึ้น และมีความแตกต่างกันน้อยลงระหว่างนักวิเคราะห์การเงินด้วยกัน และ
3. ผลการดำเนินงานที่พยากรณ์นี้จะมีการปรับเปลี่ยนในภายหลังน้อยลง